

UYKU MERKEZİNDE İZLENEN HASTALARDA PERİYODİK BACAK HAREKETLERİ (PLM) PREVALANSI

¹Özlem Akdoğan, ²İbrahim Öztura, ²Barış Baklan

¹İstanbul Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Kliniği

²Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı

AMAÇ: Periyodik bacak hareketleri (PLM) uykuda ortaya çıkan istemsiz, periyodik ve stereotipik hareketlerdir. Bu hareketler özellikle alt ekstremitelerde ortaya çıkar ve nonpileptik karakterdedir. Uyku bozukluğu olan hastalarda PLM prevalansı dünya genelinde 25% olarak tahmin edilmektedir. Herhangi bir şikayeti olmayan hastalarda ise yaklaşık 4-11% oranında olduğu düşünülmektedir. PLM prevalansı yaş ile korele olup, yaşlılarda gençlerden daha fazla gözlenmektedir. Prevalans 50 yaş üzerindeki bireylerde yaklaşık 29% , 65 yaş ve üstünde ise 65 %' e kadar çıkabilmektedir. Bu çalışmada polisomnografik tetkikleri yapılan hastalarımızda periyodik bacak hareketleri (PLM) prevalansını saptamayı ve PLM'ne sahip hastaların demografik ve polisomnografik özelliklerini, PLM olmayan hastalar ile karşılaştırarak incelemeyi amaçladık.

YÖNTEM: Çalışmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi (DEÜTF) Nörofizyoloji Ana Bilim Dalı Uyku Bozuklukları ve Epilepsi İzlem Merkezi'nde polisomnografi kayıtlaması yapılan 583 hasta alındı. Tüm hastaların demografik özellikleri ve polisomnografik parametreleri incelendi. Hastalar başlıca PLM olan (PLM indeksi >15 üstü olanlar) ve PLM olmayan (PLM indeksi ≤ 15 ve altında olanlar) olmak üzere iki gruba ayrıldı. Gruplar hem cinsiyetlerine göre, hem de yaşa göre (≤55 ve > 55) karşılaştırıldı. Verilerin tanımlayıcı istatistiklerinde ortalama, standart sapma, medyan en düşük, en yüksek, frekans ve oran değerleri kullanıldı. Değişkenlerin dağılımı kolmogorov simirnov test ile ölçüldü. Nicel bağımsız verilerin analizinde mann-whitney u test, nitel bağımsız verilerin analizinde ki-kare testi kullanıldı. Etki düzeyi tek değişkenli ve çok değişkenli lojistik regresyon ile araştırıldı. Analizler SPSS 22.0 programı ile yapıldı.

BULGULAR: Çalışmaya toplam 583 hasta alındı. Dışlama kriterleri sonrası çalışmaya 491 hasta ile devam edildi. Çalışmaya alınan hastaların 147'si kadın, 344'ü erkekti. Tüm hastaların yaş ortalaması 47.1±13.1 iken erkeklerde 46.4±12.9, kadınlarda 48.6±13.2 idi. PLM 491 hastanın 59'unda (12%) saptandı. PLM saptanan grupta 25 (17%) kadın, 34 (9,9%) erkek, PLM saptanmayan grupta ise 122 kadın (83%), 310 erkek (90,1%) hasta mevcuttu. PLM olmayan grupta erkek hasta oranı PLM olan gruptan anlamlı (p < 0.05) olarak daha yüksek, kadın hasta oranı ise anlamlı olarak düşük saptandı (p=0,026). PLM olan ve olmayan gruplar erkek ve kadınlarda ayrı ayrı incelendiğinde erkeklerde TST ve uyku etkinliği PLM olmayan grupta, WASO ve uyku latansı ile PLM olan grupta istatistiksel olarak anlamlı yüksek saptandı. Kadınlarda ise sadece TST, PLM olmayan grupta istatistiksel olarak anlamlı yüksek saptandı. Uyku latansı, uyku etkinliği ve WASO açısından her iki grupta anlamlı farklılık saptanmadı (p<0,05). REM AHİ değeri her iki cinsiyette de PLM olan grupta , PLM olmayan gruba göre düşük saptandı, ancak NREM AHİ değerinde cinsiyete göre PLM olan ve olmayan gruplar arasında fark saptanmadı.

SONUÇ: PLM tanısı polisomnografi ile konulan bir hareket bozukluğu hastalığıdır. PLM olan bireylerin çoğunluğu, polisomnografi sırasında belirgin bir semptom ve şikayet olmadan tespit edilir. PLM'nin mortaliteyi etkileyen bir risk faktörü olduğu düşünülmektedir. PLM'nin OUAS ile birlikteliği sık olduğundan uykuda solunum bozukluğu tanısı olan hastalarda uyku bozukluğu şikayetlerinin sadece solunumsal olaylara bağlı olduğu düşünülmemeli, PLM'leri açısından da hastalar ayrıntılı değerlendirilmelidir. İnsomnia veya gündüz uyukuluk şikayeti olan her hasta PLM açısından sorgulanmalıdır.